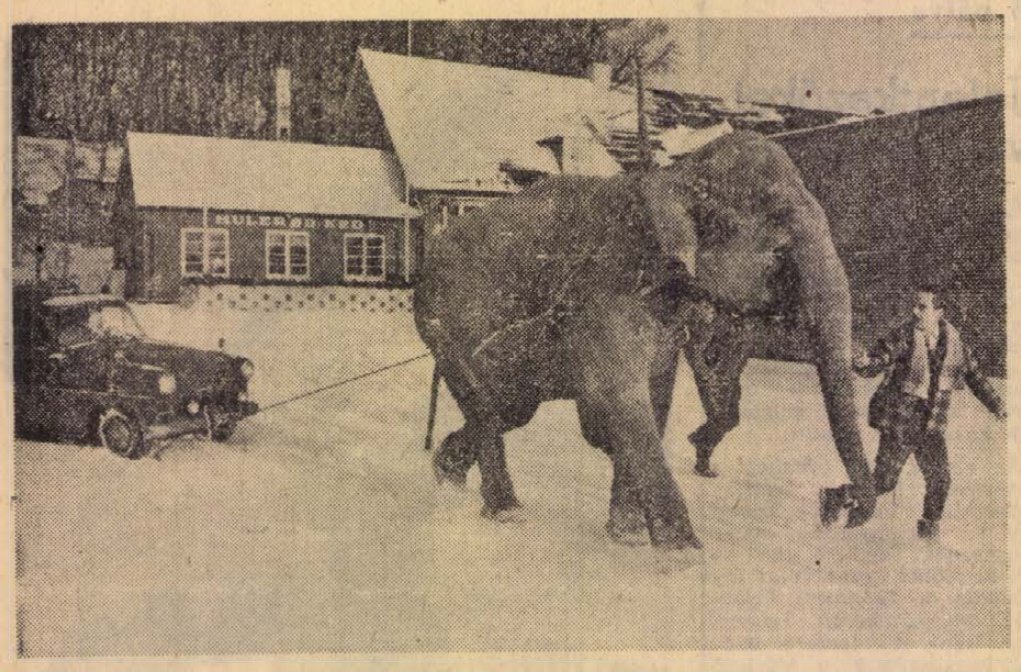

A skandináv országokban tartósabbnak bizonyul a tél, mint nálunk. A hó néhol — mint ebben a svédországi helységben is —, közlekedési problémákat okoz. A szűkszavú hírügynökségi jelentésből nem derül ki, hogyan került elő a bajban ez a derék elefánt, de az biztos, hogy jókor jött a segítség...

Hazakerül a történelem...

Beszélgetés Nógrád megye új levéltárosával

Az új intézmény fiatal igazgatója többször végigjárta a várost, megnézte a házak szerkezetét, próbálta elképzelni a bontakozó utcákat, s jártában-keltében többször is hallotta: ide a mozi, amoda a múzeum kerül közelebbi, illetve távolabbi tervekben. Jólesően állapította meg, fejlődik Salgótarján.

*Schneider Miklós*nak, a Nógrád megyei Levéltár igazgatójának nem idegen Nógrád megye, pedagógusként itt kezdte pályáját. Később került csak Szentesre levéltárosnak. Miért szakított a pedagóguspályával?

— Családunkban a levéltárosság hagyomány — mosolyodik el *Schneider Miklós.* — Apám szintén levéltáros volt, s nekem Székesfehérvárott, illetve Szombathelyen már gyerekként alkalmam volt „megismerkedni" e két rangos levéltárral. Kis túlzással mondhatni: iratok között nőttem fel.

Salgótarjánban 1968. január 1-től nyílt meg a levéltár, amelynek anyagát az utóbbi időben a Pest—Nógrád megyei Levéltár őrizte.

— A megnyitás, persze, csak „hivatalos" — igazít ki az igazgató. — Azaz, nem szabad szó szerint érteni. Igaz, bizonyos könyvtári kópiák, Balassagyarmat és Salgótarján képviselőtestületi jegyzőkönyveiből sorozat, már itt van (ezek a legszükségesebbek a készülő megyei monográfia munkatársai számára), az anyagot azonban csak februárban kezdjük szállítani Budapestről, s tervek szerint a nyárra fejezzük be.

— Mekkora anyagról van szó?

— A levéltári anyagot iratfolyóméterben mérjük, a mi anyagunk 1100 iratfolyóméter.

— Nem túl nagy.

— Valóban nem. Azonban tudnunk kell, hogy nagyon sok levéltárra érett anyag van jelenleg vállalatoknál, tanácsoknál, szerveknél, amelynek nagy részét egyébként átmeneti körülményeink miatt még a közeljövőben sem tudjuk behozni levéltárba. Ezt is beleértve körülbelül 3000 iratfolyóméterről beszélhetünk.

— Tréfásan hangzik, de Horváth Ferenc, a szombathelyi Állami Levéltár igazgatója egyszer azt mondotta, néha még keresztrejtvény megfejtéséhez szükséges, főleg helytörténeti vonatkozású adatokért is felkeresik, vagy felhívják telefonon. Mi is hát a levéltár feladata?

— Természetesen, az ügyfélszolgálat is, bár egyáltalán nemcsak a keresztrejtvényfejtők kíváncsiságának kielégítésére kell gondolnunk — válaszol mosolyogva Schneider Miklós. — Anyagunkat a tudományos kutatók vagy érdeklődők rendelkezésére bocsátjuk, segítjük a honismereti, helytörténeti kutatómunkát. E tudományokban nem búvárkodók számára is járhat közvetlen haszonnal a levéltár. Nyugdíjasok, akiknek nyugdíjuk kifizetéséhez szükségük van a munkaidő-igazolásra az idei nyártól már Salgótarjánban, a mi levéltárunkban találhatják meg esetleg az ehhez szükséges iratokat, segédleveleket. Az irattár ugyanis az egykori ipartestületek irattárát is őrzi.

A levéltár, a volt megyei kórház épületében kapott helyiségek, nemsokára megtelnek az anyaggal, amelyet Schneider Miklós találóan így nevez: élettelen élet. Segítségével Salgótarján ismét előre lép kultúrcentrummá válásának útján, hiszen az új intézmény hatása a tudományos kutatómunkában, a helytörténetírásban egész Nógrádban érezteti majd hatását. A kutatószoba, a vendégszoba várja vendégeit.

A vendégszobában egyelőre még csak az igazgató a „vendég".

(Ih)

Gyár- és Gépszerelő Vállalat

keres vidéki szerelési területeire lakatos, csőszerelő, hegesztő, kovács, villanyszerelő szakmunkásokat, férfi segédmunkásokat. Munkahelyeinken külszolgálati díjat, minden második héten szabad szombatot és kedvezményes utazást biztosítunk. A gyakorlati időtől függően maximális bérezést adunk. Jelenkezés Bp. VI., Paulay Ede utca 52. Személyzeti Főosztály.

Változó munkahelyre keresünk

lakatos-szerelő szak- és segédmunkásokat. Külszolgálati költséget, havonta egyszeri hazautazást, hetenként hazautazási költséghozzájárulást, szállást térítünk. Bérezés, teljesítménybér, kereset-korlátozás nélkül. Jelentkezés: Fémmunkás Szerelési Üzem. Budapest. XIII., Lomb u 11. sz. alatt. Felvétel esetén felutazási költséget megtérítjük.

Írta'mas-e a színes televízió az egészségre?

Az amerikai egészségügyi hatóságok a napokban megállapították, hogy a színes televíziós készülékek az egészségre káros sugarakat is kibocsáthatnak.

Jelentést adtak ki erről a kérdésről, amelyben beszámoltak arról, hogy a General Electric egy bizonyos televíziós vevőkészülékében olyan sugárzást állapítottak meg, amelynek méretei meghaladják az emberi szervezetre még ártalmatlan felső határt. A vállalat be is szüntette ennek a típusnak az eladását. Az egészségügyi hatóságok adatai szerint a sugárzási veszély különböző fokon valamennyi színes tv-készüléknél fennáll.

Igaz, hogy az újtípusú színes televíziós készülékeknél viszonylag jelentéktelen a sugárzási károsodás veszélye, de nágyon hosszas, rendszeres színes televíziós nézés mellett bekövetkezhetnek a sugárzás bizonyos hátrányos következményei.

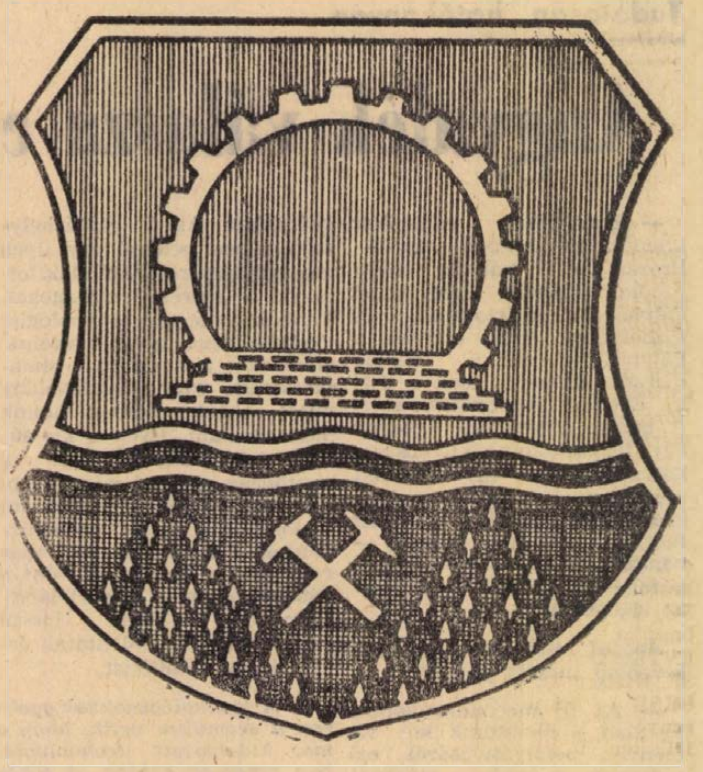

Salgótarján város címere. Tervezője Katona László grafikusművész. Április 4-re a városi tanács homlokzatára kerül

A béke hullámhosszán

— Ga, DR fiúk!

— GA DR Zoltán bácsi!

A kölcsönös üdvözlés nem oroszul, nem angolul, nem franciául —, de mégis világnyelven hangzik el, az amatőr rádiósok nyelvén. Ezt jelenti: Jó napot! A fiúk a nagybátonyi Bányász Művelődési Ház MHSZ ifjúsági rádióklubjának tagjai. Zoltán bácsiból jelenleg kettő van itt: Molnár Zoltán klubtitkár és Bocskai Zoltán, az MHSZ megyei titkárságának rádiós főelőadója. A csöpp szoba sokféle célra szolgál. Oktatóterem, műhely, ifjúsági adóvevő állomás. Hívójele: HA—6—YNA. A tíz wattos, három és fél megahertzen dolgozó adó a honvédelmi szövetség anyagi támogatásával, teljes egészében társadalmi munkával épült néhány hónapja. Ez — eddig — a legnagyobb szabású mű. Arról, hogy a kör idestova félévtizedes működése alatt hány 2+1-es műsorvevő készülék épült, nincs pontos feljegyzés. Egy bizonyos: sok. A sok készüléken pedig igen sokat tanultak a fiatalok; — közben pedig kialakult a szakkörnek korunk követelményeinek megfelelő arculata.

A készüléképítés nem öncél; fontos eszköze ellenben az ismeretszerzésnek, a kézügyesség növelésének. Nem beszélve arról, hogy furcsa dolog lenne forgalmazni vagy „rókavadászatra" menni a rádiókészülék alapos ismerete nélkül. A fiatalok szerint, aki Szőke Győző és Soós Károly konstruktőrtől tanult, sosem felejti el az építést.

A forgalmazás — vagyis eszmecsere az éterben — izgalmas ténykedés. A két állomás közötti kapcsolatteremtést nyugtázó QSL-lapok övezik azt a Béke-tenger diplomát, amelyet 1962-ben Molnár Zoltán még mint egyéni rádiós érdemelt ki.

— A béke hullámhosszán, a béke érdekében dolgoznak fiataljaink a szakkörben, — szól Bocskai Zoltán. Most nemes szórakozás, amit űznek. Nézd, hogy csillog a szemük, milyen feszülten figyelnek..

Így igaz. Végh Lajos, a külszíni gépüzem villanyszerelője a Morse-adást gyakorolja. Tökéletes jelismeret nélkül hiábavaló volna a Q-kód megtanulásával próbálkozni. Mint tapasztalható: Szikora Ferenc, a Kisterenyei Bányaüzem villanyszerelője méltó versenytársa a kódismeretben Brunczel János gimnazistának. Hoffmann Pali, nyolcadik általános iskolai diák Morse-tudása szép ígéret a holnapra. Hajdara Pistát, a legügyesebb rádiósok egyikét immár hiába keressük. Annyira megszerette a rádiózást, hogy élethivatásául választotta. Most Székesfehérváron tanul, a villamosipari technikumban.

A „rókavadász" csak napilapban szerepel idézőjellel; itt senki sem gondol hallatán olyan emberre, aki a ravasszdira lesve cserkészi a határt. Az MHSZ rókavadászai megbújt adóállomás után kutatnak; s amint az egyre népszerűsödő versenyek bizonyítják: növekvő sikerrel. A szép eredmények kihirdetésekor nem ritkán hangzik el Soós Károly szakosztályvezető neve. Akár Molnár Zoltán vagy Szőke Győző, ő is társadalmi munkában foglalkozik a fiatalokkal.

— Mi szívesen hallunk és szólunk a rókavadászok sikereiről; hazánk és társadalmi rendünk ellenségei viszont kevésbé, — így Bocskai Zoltán főelőadó. — Imperialista zsoldban is akad jól képzett rádiós; ilyen ügynökök feladata, hogy a szocialista államok területén illegális adókészülékeket üzemeltessenek. Ezeknek veszedelmes ellenfele a rókavadász. A rókavadászat a honvédelmi sportok legszebbjeinek egyike: szellemi felkészültséget, nagy fizikai állóképességet követel. A Magyar Honvédelmi Szövetség klubjai mindkét fontos tulajdonság megszerzéséhez hozzásegítik a klubtagokat.

— b. z. —

Kazári gond

Felnőtt nyolcadikosok — nyolcan

— Felnőttoktatás? Bizony, ez a cipő szorít.

— Nézzük meg közelebbről.

— Kérem, ha van mit...

Egyelőre még van. *Kovács József,* a dolgozók általános iskolája VIII. osztályának főnöke a gondokról beszél elsősorban.

Mindjárt az első és — szerinte is — legfontosabb gond Kazáron az érdektelenség.

— Ez év elején beiskoláztunk 16 felnőtt tanulót, jelenleg nyolc hallgatónk van — mondja. — Az esti helyett tehát a levelező tagozatot tudjuk csak működtetni, hetenként egy alkalommal tartunk foglalkozásokat. Ilyen kis létszámnál az ötvenszázalékos lemorzsolódás majdnem katasztrófa. 1962-ben kezdtek a községben foglalkozni a felnőttoktatással, emlékezetem szerint akkor elég sikeresen. Múlt tanévben 20 hallgatóból 11 tett vizsgát.

A jelenlegi „nyolcadikosok"? Kevesen vannak, felsorolhatjuk őket: *Kovács László, Kovács b. Elemérné, Kőrös Istvánné, Mika András, Nagy Gusztáv, Papp Gyuláné, Radics Mária, Sándor Istvánné.*

Kovács László, bányász, otthonában kellemes meleg, tisztaság fogad, legfeljebb néhány szerteszét heverő újság, a Képes Újság, a Nógrád, a bányászlap legfrisebb számai „bontják meg" a konyhai képet. A falon képek, az idősebb bányász-após festményei, vakító téli tájak, harsány zöld tavaszi, nyári patakpartok. A tűzhelyen fő az ebéd, fölötte a falon kis szerkezet, két törpe, „akik" a felszálló meleg levegő hatására egy propeller segítségével fűrészelő mozdulatokat végeznek. A napi nehéz munka után, íme, egy kis játékos hangulat, bizonyára jólesik. Az iskoláról szívesen beszél Kovács László.

— Azért tanulok, hogy több legyek — mondja. — A bányánál például csak az lehet vájár, aki elvégezte a nyolc osztályt.

— Terve?

— Vájár szeretnék majd lenni.

— Jelenlegi gondja?

— Az üzemvezetőség segít a tanulásban, pénteken mindig ott tudok lenni az iskolában. Ez nem gond. Annál inkább a kémia, legjobban pedig a számtant szeretem.

Kőrösi Istvánné háztartást vezet, bányászfeleség. Édesanyja fogad ugyancsak a tiszta konyhában, később érkezik a fiatalasszony, akit Rebinek becéznek, leánykori neve *Sándor Rebeka.*

— Férjem tavaly fejezte be a VIII. osztályt, tehát nálunk családi hagyomány a felnőttoktatásban való részvétel — mosolyodik el. — Más okom is van a tanulásra, lehet, hogy a gyárba megyek dolgozni, s ott valószínűleg kérik a „bizonyítványt".

Kovács József, osztályfőnök szerint a „gyár", a Váci Kötöttárugyár Kazáron létesített részlege, valószínűleg „megmozgatja" a felnőttoktatás állóvizét a faluban. Jelenleg is két „gyári" asszony tanul a nyolcas létszámú „osztályban". Ha boldogulni akarnak az üzemben, ahhoz már kérik az iskolai végzettséget, s ez bizonyos értelemben nemcsak erkölcsi, hanem anyagi ösztönzést is jelent Kazár és a környék lányainak, asszonyainak. A részleget a közeljövőben fejlesztik, több száz új dolgozót vesznek fel, s a gyárban kevés ami eddig otthon elég volt, többet kell tudni.

Előfordulhat tehát, hogy Kazáron a jövőben megszűnik a cipő szorítása? Csupán egy üzemrészleg-bővítés nem elég ehhez, még akkor sem, ha követelményeket állít felveendő dolgozói elé A szervező munkára is nagyobb gondot kellene fordítani. Elsősorban nem a pedagógusokra vonatkozik e megállapítás, hiszen Nyári Gyula iskolaigazgató és a többiek eddig is megfelelően végezték a szervező munkát és a beiskolázást. Hogy ilyen szűk még mindig a felnőttoktatás cipője, ez azt is jelzi, hogy a jövőben a község társadalmi szerveinek is módszeresebben kell foglalkozni ezzel a gonddal. Ez ugyanis az egész falu érdeke, s mindenkié külön-külön is.

S azt hiszem, most a félévi beszámolók előtt is, érdemes minél több szót ejteni erről Kazáron.

Tóth Elemér